

В
Е
С
Е
Л
К
А

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

The Rainbow
A Children's Magazine

РІК XXX Ч. 4 (342)
КВІТЕНЬ 1983

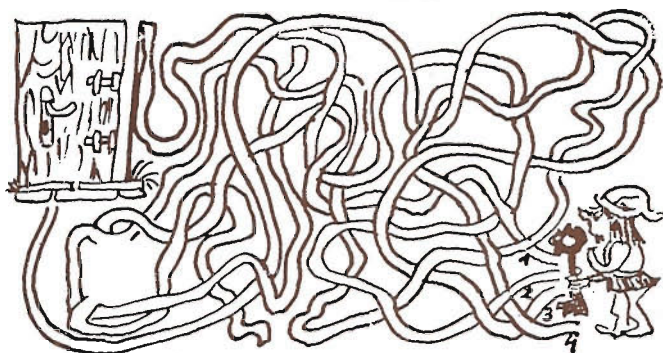
З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ ЗА НОВИМ СТИЛЕМ
НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ ТА
ЇХНІМ БАТЬКАМ, ОПІКУНАМ, УЧИТЕЛЯМ ТА
ВИХОВНИКАМ, УСІМ ПРИХИЛЬНИКАМ
НАШОГО ЖУРНАЛУ ТА ЖЕРТВОДАВЦЯМ

РАДІСНЕ
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

шле
РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ”

КУТОК розваг

ЛЯБІРИНТ

Допоможіть хлопчикові знайти шлях
до казкового скарбу

ЗАБУДЬКО

Тато стидає сина: — Ідучи до школи, ти завжди чогось забуваєш: то зошит, то олівець, то гумку. А подумай, як звати вояка, що йде на війну без рушниці?

Ромко відповідає: — Є такий! Мені дідусь казали, що на війну без рушниці ідуть... генерали.

ЗАГАДКИ

Гострі кігті має —
В подушки ховає.
Лазить все на плотик,
А зоветься...

Поночі літає,
Удень засинає.
Кругла голова,
Зоветься...

Пара довгих вушок,
Сіренький козушок.
Скорий побігачик,
А зоветься зайчик...

Чистенькі віконця
Сміються до сонця.
Діточки довкола.
Наша любя...

Як звинеться у клубок —
Ні голівки, ні лапок.
На нім повно колючок,
Він зоветься...

БЛИЗНЯТА

— Ми з тобою близнята, все у нас однакове,
а оцінки вчителі чомусь ставлять різні.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у
Видавництві „Свобода” заходами Українського Народ-
ного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата стано-
вить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність
цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа
75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

Обкладинка роботи Ярослави Кучми

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8.00 per year. UNA members \$5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ярослава Кучма — Писанкарки

К В І Т Е Н ь

Поле квітами покрите,
Ясно, радісно навкруг,
Це до нас з'явився Квітень,
Наш веселий, милий друг.

В квітні тепло, в квітні любо,
В квітні світлий, довгий день.
І самі сміються губи,
А в повітрі - дзвін пісень!

Це пташки весь день співають,
Раді сонцю і теплу,
Співом голосним вітають
Гарну весну чарівну.

І мені, разом із ними,
Також хочеться співать,
Щоб піснями голосними
Гідно гостю привітати!

Іван ФРАНКО

НАДІЙШЛА ВЕСНА...

Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна,
Мов дівчина у вінку.

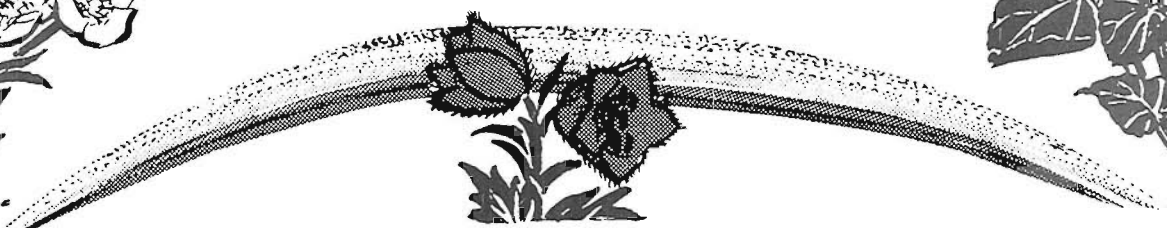
Ожили луги, діброви,
Повно гамору, розмови
І пісень в чагарнику.

Василь ДУБИНА

К В І Т Е Н ь

Вже бурхливі ріки
Підняли повіки.
Розлилися води,
Бо весна приходить.

Тож збирайтесь, діти,
Підем в ліс по квіти,
Будем квіти рвати,
Квітень зустрічати!

ПИСАНКИ, ПИСАНКИ...

У час весни, коли вся природа пробуджується до життя і коли наближаються великодні свята, у народі існує цікава традиція: малювати яйця, які звуться писанками. Ось про це хочемо вам і розповісти.

Одного разу, коли вже у хаті панував передвеликодній настрій, молодший братік нагадав мамі про писанки. Мама сказала, що по роботі увечері почнемо писати. З великою нетерпеливістю очікували ми вечора, щоб придивлятися, а навіть допомагати писати писанки.

По вечері посідали ми на стільчиках біля печі й почали писати. Писала мати й старша сестра, а ми з братом „писали“ лише очима. На стільчику стояли горнятка з різними фарбами: з жовтою, помаранчевою, червоною, зеленою і синьою. На печі стояло горнятко з розтопленим воском. В окремому горщику було кільканадцять чистих яєчок.

Мати взяла в руки писальце, зроблене з палички та тоненького цвяшка, вмочила у віск і, взявши в ліву руку яєчко, почала рисувати на ньому різні взори. Віск спливав із цвяшка і застигав на яєчку, мов делікатна ниточка. Коли рисунок був уже готовий, мати поклала яйця у горнятко з жовтою фарбою.

— А навіщо ж ви, мамо, кладете яйця у жовту фарбу? — спитав брат Михась.

— Воно буде ціле жовте!

— Ні, побачиш потім, що не буде, — сказала мати і взяла друге яєчко та почала на ньому виводити різні взори.

Довго прийшлося нам чекати, бо аж три чи чотири години, доки мама і Маруся (бо і вона рисувала писальцем) розписали всі яєчка. Мама вийняла з жовтої фарби то перше яєчко, обсушила його і почала знову рисувати на жовтому яєчку різні взори.

Коли і цей другий взір був готовий, мама ще намалювала всякі цятки зеленою фарбою й зараз покрила їх воском. А відтак занурила яєчко в помаранчеву фарбу, що нас ще більше здивувало.

— То ж помаранчева фарба замаже жовту і всі лінійки! — знов хвилювався брат.

— Ні, зараз побачиш, що не замаже, — заспокоїла мама.

Те „зараз“ тривало годину...

За годину мама вийняла яєчко з помаранчевої фарби, просушила його і почала на ньому знову рисувати воском.

Тоді помаранчеве яйце поклала у червону фарбу, щоб добре вимочилось. Перед нами з'явилося вже червоне яєчко.

— Тепер дивіться, любі, як з цього червоного яєчка, подібного до звичайної крашанки, зараз зробиться писанка.

Мати поклала це яйце у бляшане горнятко і прогріла на гарячій кухонній плиті. І ми побачили, що воскові ниточки-взори, до яких і фарба майже не чіплялася, почали топитися і спливати, а з-під них з'являлися різні кольорові взори писанок.

Мати обтерла віск шматочком, просушила яєчко і тепер ми всі милувалися цим прекрасним витвором: на червоному тлі виступали різні рисунки і цятки в усіх тих кольорах, в які занурювалось яйце. Отже були на ньому лінійки жовті, помаранчеві, зелені й білі.

І ми вже зрозуміли, що кожний рисунок вийде такого кольору, на якому його рисовано воском.

Віск не пропускає під спід іншої фарби. Білими вийшли ті лінійки, які були нарисовані на білому яєчку, ще перед покриттям його фарбами. А коли б ми ще тепер покрили воском червону фарбу і покладали писанку у чорну фарбу, то мала б вона чорну основу, а останні лінійки були б червоні.

— Думаю, що ви, діти, усе тепер зрозуміли! — сказала мати. — Тепер візьміть собі писальця і спробуйте розписати писанку. Ми пробували, і навіть нам виходили взірці, тільки не такі гарні, як у мами і сестри, бо це були перші наші власноручні писанки. Зате радості не було кінця.

— А хто „вигадав” писанки? — запитав по хвилині брат Михась, усміхаючись до своєї писанки.

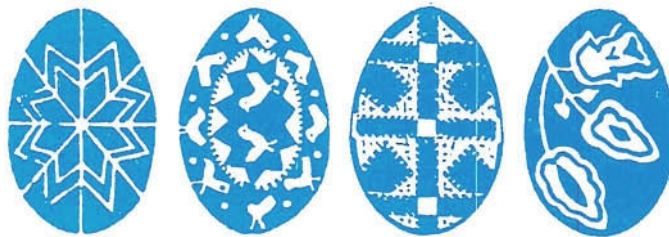
— По-різному люди пояснюють це. Знаємо тільки, що наш народ розмальовує дуже гарні писанки. Цей звичай свідчить про великі культурні

й мистецькі здібності народу. І люди захоплюються нашими писанками на різних виставках так, як і вишивками й різьбами та іншими витворами народного мистецтва. Писанки — то не проста і нелегка робота. Треба ще вміти і добру фарбу приготувати з усякого зілля і кори.

— А що це таке крашанки? — запитала я. Крашанки або галунки — це яєчка помальовані однією фарбою. Виймаємо їх з фарби і просушуємо. Крашанки, так як і писанки, приготровляються тільки для прикраси святкового великоднього стола.

Мені снилися цієї ночі тисячі прегарних писанок, гори писанок. Я не могла ними налюбуватися.

І ви, діти, зі своїми бабусями, матусями напевно готуєте писанки, щоб у хаті створити цей особливий весняно-святковий настрій і одночасно продовжити традиції нашого народу.

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрації Михайла МИХАЛЕВИЧА

НА ФАРМІ

(Присвячую Степанові)

1. ЯК МИ ЩЕ ЖИЛИ В МІСТІ

Демко жив у великому місті, де його тато працював на сталеварні, а мама господарювала вдома, поки діти були малі. Крім Демка, була ще в них старша сестричка Ліда, що тепер вже пішла вчитися до коледжу. Там вона й мешкала, у студентським гуртожитку. Так що Демко вважав себе одинаком. Коли його питали, чи в нього є брати й сестри, Демко розчаровано відповідав:

— Та є, сестра. Але вона така велика, що з нею ні в що грати не можна. Знає тільки свої лекції та студентів, а для мене часу нема...

Одного разу Ліда підслухала такі скарги й обізвалася:

— А чи мало я з тобою бавилася, коли ти був маленький? Коли мені було десять, а тобі два роки? Я ж тебе „на копках” посила, на колінах гуцала... Пам'ятаєш? „Ой, гоп, чуки-чук, наловив Дем'яночку!”

— Еге, гуцала... Може б ти мене тепер погуцала?

— Ти вже великий, бався в що інше. Ну, до побачення, Демчику, я поспішаю в коледж.

За Лідою тільки вітер майнув, а Демко, зідхнувши, взявся за домашню працю для рідної школи. На це він також нарікав: сусіди-американці на вулиці в м'яча бавляться, а Демкові треба відмінати іменники четвертої відміни, та ще й середнього роду. Особливу мороку Демко мав зі словом „теля”. Давальний відмінок — кому-чому?

— Мамо, як треба казати: „телятові” чи „телю”?

— Ні так, ні сяк, — відповіла з кухні мама. — Теляті.

Поки Демко упорався з телям, прийшов і тато з роботи. Він був сьогодні дуже невеселий, навіть сердитий. Не зажартував, як завжди, маму в щічку не поцілував.

— Що трапилось? — стривожено запитала мама. — Нездужаєш, може?

— Завтра не йду на роботу...

— Аж так тобі зле? — зойкнула мама. —

Відвезти тебе до лікаря? Чи може ти вже в нього був?

— Н, слава Богу, здоровий, але наша сталеварня захворіла. Немає нових замовлень, то майже третину робітників відіслали додому, поки буде більше праці. Тоді нас покличуть.

— От добре! — зрадів Демко. — Тепер ми будемо щодня по рибу ходити, правда, тату?

— Тато, хоч і сумний, засміявся. — По рибу, може, коли й підемо, але не кожен день. Ми зобов'язані приходити на реєстрацію, а також пильнувати, щоб відразу вийти на працю, якби покликали. Бо інакше нам не заплатять забезпечення та й працю мою могли б віддати комусь іншому. Але в суботу чи в неділю напевно підемо рибалити!

Демкові й те гаразд. Вдома тато поробить усе в дворі та в садочку під час тижня, а тоді й по рибу можна...

— Сідайте обідати, тоді поговоримо.

Демко закінчив відміняти „теля”. А все ж у кличній формі він, замість „теля!”, поставив „телятко!”.

Пообідали і взялися читати сьогоднішню пошту. Демків обов'язок був „кидати сміття до сміття”, цебто викидати непрохані листи від настирливих продавців, чого тільки хочете й не хочете. „Нові мисочки для вашого кота”...

— А в нас же немає кота! Мамо, а може б ми його придбали? Така гарна мисочка... Може б ми її купили?

— Без кота мисочки не купують, а кота в нас нікому доглядати.

— Я буду його доглядати, я!

— Справді? Ну, побачимо, напишеш листа до святого Миколая. Але перше подумай і розпитай, як доглядати кота. Це не так легко, як тобі здається. А покищо викинь оце до сміття. Та не це, ні, ні, це ж лист від тіточки Марти. Давай його сюди! „Мої дорогі, — писала тітка. — У нас на фермі

вже почалась весна. Поле зазеленіло, йдуть рясні тихі дощі, і все обіцяє добрий урожай. Але, щоб його зібрати, треба тяжко працювати, а мені, без Петра, це досить трудно. Я ще не навчилася як слід керувати трактором, та й дуже часто він псується, бо старий. Може б ви приїхали коли, хоч на день, та мені допомогли?”

Дядько Петро несподівано помер від розриву серця минулої осені. Він здавався таким здоровим, міцним, непохитним. Ще тиждень тому сидів з ними за столом і співав на весь голос своїм дужим, оксамитним голосом. Він так любив землю, працював невтомно, і його невеличка ферма красувалася на весь повіт. Тітка Марта якось докінчила збирати урожай, зорала, разом з Демковим татом, поле на зиму, законсервувала груші та сливи і якось доглядала дві корови, свинку з поросятами, десяток курей та одну гуску.

— Краще б Марта продала ферму, — завважив тато.

— Я їй казала, але вона не хоче. Каже: „Тут ми удвох із Петром працювали, я цю землю також полюбила. Де не йду, мені вчувається, що Петро зі мною поруч пісню співає. Нікуди я звідси не піду”.

— Ну що ж, так виходить, що ми їй допоможемо. Це недалеко, якби що — Микола мені задзвонить, сяду в авто, й за дві години буду в місті.

Микола — це мамин брат, що з ним на спілку Демкові батьки купили будинок: на першому поверсі оселилася Демкова родина, а на другому — дядько з тіткою та їхній син Дмитро, також не компанія для Демка, бо ще старший від сестри Ліди.

— Що ж, мені належить три тижні вакацій, тож як тільки Демко скінчить науку, поїдемо до Марти на ферму, — вирішила мама.

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: **сталеварня** — steel mill; **гуртожиток** — dormitory; **іменник** — noun, substantive; **забезпечення** — тут: безробіття (unemployment); **урожай** — harvest, crop.

ЗЕЛЕНИЙ ДИМ

На годині рисунків рисують діти кольоровими крейдками хати, дерева, річку.

Ромко нарисував хату і комин сірою крейдкою, а дим — зеленою.

— Чому ти нарисував дим зеленим кольором? — питає учитель.

— Я думаю, що в нас з комина має виходити зелений дим, бо мама варить сьогодні шпінат і горохову юшку.

ВЕЛИКА РІЗНИЦЯ

Ірка питає Славцю: — Скільки літ має твій братчик Нюньо?

Славця: — Один рік.

Ірка: — Наш песик Нерусь має також один рік, а бігає мов вітер, а Нюньо ледве рачкує.

Славця: — То не штука! Нерусь має чотири ноги, а Нюньо лише дві...

ТА ЦЕ Ж ВЕСНА

Дійові особи: Весна, ведучий (Гриць), хор — усі діти.
Реквізит: віночки для дівчаток, стільчик.

Слова П. Капельгородського

Музика В. Верховинця

ОПИС ГРИ

Діти стоять розірваним колом на відстані витягнутих в сторони рук один від одного. В центрі на стільчику сидить Весна. Вона ще спить, схиливши голівку на спинку стільчика, та дитячі голоси, що почали виспівувати нову пісню, будять її. Відповідними мімічними рухами, підказаними їй власною фантазією, дівчинка може імітувати пробудження весни.

Та це ж весна, бо тане сніг.

На 1—2-й такти діти правою ручкою (долонею догори) описують перед собою зліва направо широке півколо: ось, мовляв, як все змінюється навкруги, коли прокинулась Весна.

Дивись, струмок з гори побіг.

Усі (крім Весни, що прокидається) на слово „дивись” підносять праву ручку праворуч вгору, а потім на 3—4-й такти поволі опускають їх ліворуч вниз, немов стежать за рухом струмка.

Шумить вода, памає все.

Весна прокинулась остаточно. З радісною посмішкою вона оглядається навколо, а тут і Гриць підбіг до неї, подав їй руки, щоб допомогти стати на стільчик.

Тим часом діти виконують перед собою правою рукою чотири різкі діагональні рухи, а саме: на слово „шумить” — зверху зліва — направо вниз. На слово „вода” — зверху справа — наліво вниз. Рухи повторюються в тій же послідовності на слова „памає все”.

Отже, на початку кожного слова рука повинна бути у верхньому положенні, а наприкінці того ж слова по діагоналі в нижньому положенні.

Весна іде, тепло несе.

Весна стоїть на стільчику, а діти простягають до неї праву руку повільним рухом знизу зліва — вгору. Разом з усіма показує на Весну обома витягнутими перед собою руками і Гриць.

*Шумить, гуде веселий гай
І гомонить: „Вставай, вставай”*

Ось Весна почала хитати піднесеними над головою руками то вліво, то вправо. Це вона посилає на землю теплий весняний вітер. Одночасно діти показують, як від вітру колишуться дерева.

Не дуже швидко

*Розтане сніг, зима мине,
Земля кругом цвісти почне.*

На слово „розтане” усі дівчата надівають на голову віночки, які досі тримали в лівій руці, а Весна поволі опускає перед собою руки і на рівні талії розводить їх в сторони долонями вгору, нібито милується квітами, що розцвіли навколо.

Кожен хлопчик, повернувшись обличчям ліворуч, показує обома витягнутими перед собою руками на заквітчану віночком голівку своєї сусідки.

*Дітей малих веселий рій
Помчить із хат на пуг мерщій.*

Тут дівчатка й хлопчики беруться за руки, щоб на другий склад слова „дітей” почати з лівої ноги рух замкненим колом.

Ведучий допомагає Весні зійти зі стільчика на підлогу.

*Радіє все, співає все,
Весна іде, тепло несе.*

Дитяче коло продовжує обертатись, а Гриць, тримаючи Весну за руку, водить її по колу.

При повторенні останніх чотирьох тактів пісні коло зупиняється, продовжують іти лише Весна з Грицем. Весна вклоняється усім, а діти, повернувшись обличчям до середини, вітають її прихід радісним співом та легкими помахами правої руки.

Талія — стан (waist).

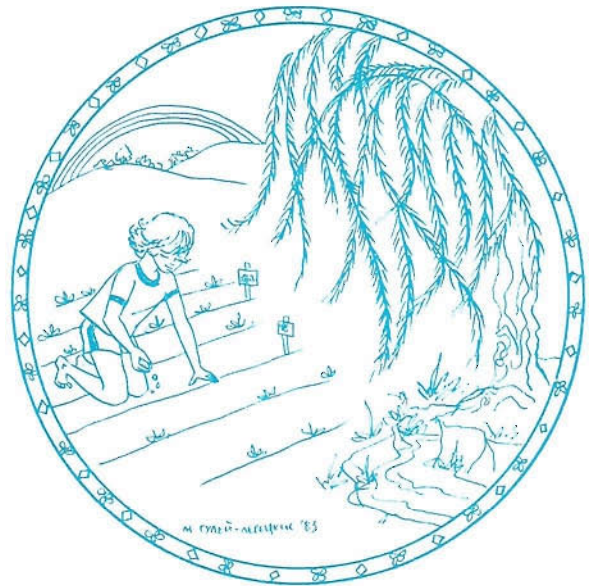

СІЄМО КВІТИ

Весна уже он-онечко!
Ласкаво гріє сонечко,
Веселка грає стрічкою,
Верба цвіте над річкою.
Жабки скрекочуть в копані...
Грядки в городі скопані.

А в прохолодних сінечках
Чекає вже насіннячко,
Закуплене ще з осені —
Надвір його виносимо.

Білесеньку петунію
Посію для татуня я.
Для сестер Люсі й Лідочки
Посію я нагідочки.
Для матінки — василечки,
Щоб пахли їй щохвилечки.
Ще й м'яти зелененької
Для кицечки маленької.

А між усім — сокирочки,
Неначе сині зірочки,
І айстри, і волошечки —
Нехай всього потрошечки!

Он-онечки — зовсім незабаром; стрічка або лук (bow) веселки; копань, копанка — мала яма для збирання води; нагідочки,

нагідки — назва квітки (calendula); сокирки — назва квітки (consolida); волошка — синя квітка (bluebottle).

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ, КВІТНЮ!

Я люблю тебе, квітню,
За ясні сонячні дні,
За жайворонка спів у полі,
За квіти усі на землі.

Люблю за фіялки пахучі,
Люблю за медунки в гаю,
Люблю за підсніжки біленькі,
Що перші стрічають весну.

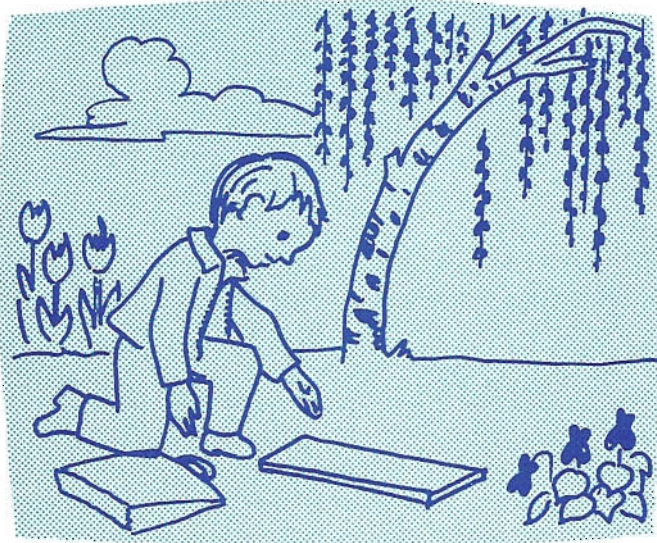
Петрусь ходив і бурмотів:
— Сьогодні те робив я, що хотів.
— Що ж ти хотів? — спитали в нього.
— Та я хотів, щоб не робить нічого.

Г а л я з Західньої України

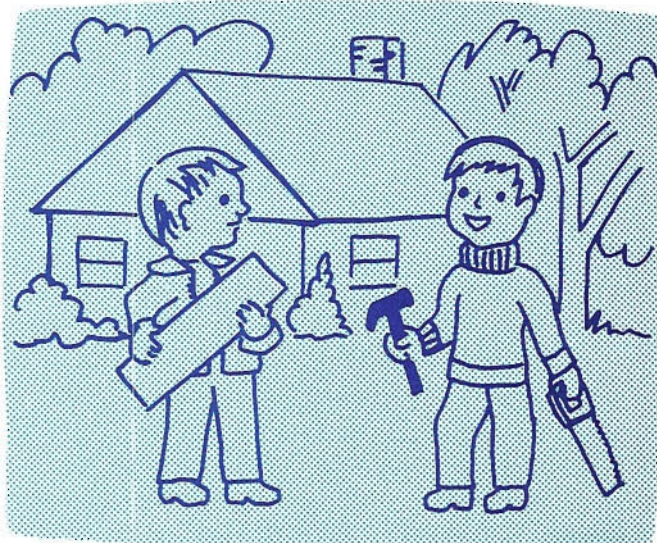
ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Квітень квітами вітає.
В квітні квіти розцвітають.

Вже фіялки фіялково,
Як торік, розквітли знову.

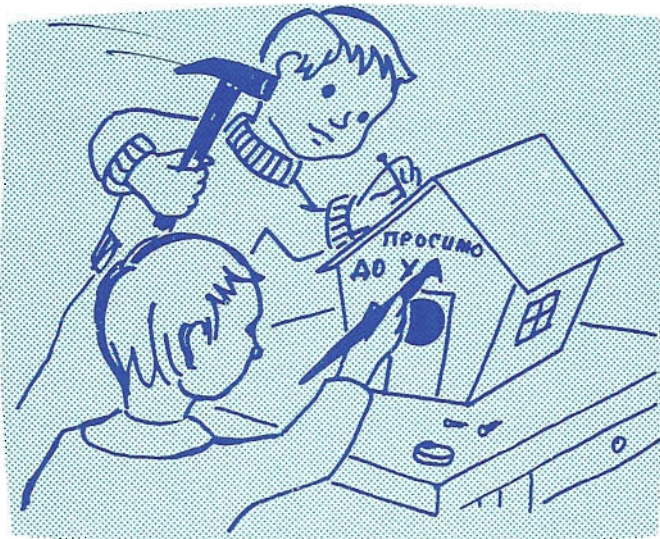
Скрізь по клюмбах, полум'яно,
Розцвітаються тюльпани.

Повертаючись зі школи,
Дощечку уздрів Микола.

І Івась — йому: з дощинки
Птахам зробимо хатинку.

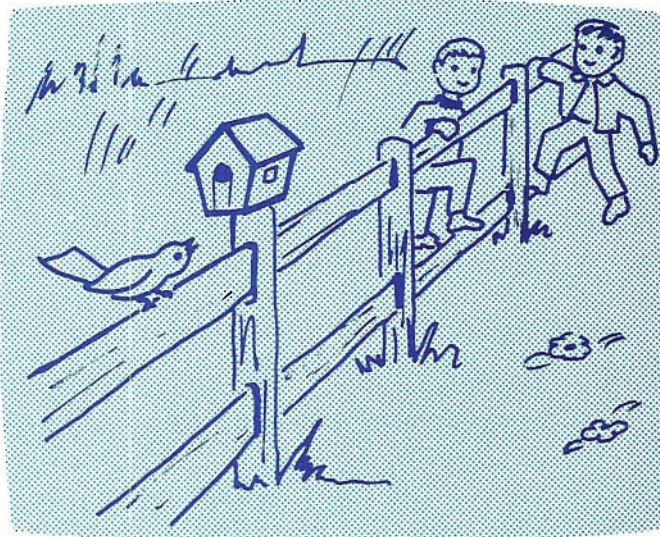
Молоток і пилку маю —
Буде добра хатка — знаю! —

І на літо, і на зиму.
Із віконцем і дверима.

Вдома хлопці майстрували —
Птахам хатку збудували.

Й почали на ній писати:
„Дуже просимо до хати!”

Тільки що ж тепер робити:
Як їм хатку поділити?

А Івась: ділити не будем:
На межі в нас хатка буде!

Хай нам двом пташки співають:
Нас обох розвеселяють!

Клюмба — грядка з квітками (flower bed); уздріти — побачити.

ГОСПОДАР І НАЙМИТ

Глухуватий господар прийняв наймита. Але він не знав, що наймит також недочував.

— Як ти називаєшся? — питає господар.

— Архипко.

— Ну, то слухай, Антипку! Лягай спати, а завтра зранку приготуйся до їзди. Поїдемо на базар продавати буряки.

Наймит думає собі:

„Натрапив я на доброго господаря! Першу роботу призначив мені — спати, а другу — приготувитися до їди.”

Уранці прийшов до кухні й каже до кухарки:

— Господар мені наказав, щоб я приготувався до їди. А потім поїдемо продавати будяки.

Кухарка думала, що наймит жартує та й каже:

— Не розпускай баландрасів! Скоро їж і запрягай коней, бо наш господар любить поспіх.

Наймит каже:

— Я думаю, що він людина поважна, не любить посміху, а я на посміх собі не заслужу.

Господар наказав покласти на віз три мішки буряків, і поїхали. Приїхали до міста, господар продає буряки, а наймит роздивляється по базарі.

— Пане господарю, як тут багато свиней. Скільки то буде з них печень! Подивіться!

Господар відповів невдоволено.

— Чого я маю подавитися? Як захочу, то скажу спекти власну свинку. Я завжди їм дуже обережно. Тепер я піду за справами, а ти тим часом купи свіжий хліб.

Дав наймитові гроші, а сам пішов. Наймит засумував.

„Господар певно піде в харчівню зі смачними стравами, а мене голодного відсилає... у хлів”.

За годину вернувся господар.

— Де хліб? — питає.

— Хліва тут нема, — відповідає наймит. — Я ходив скрізь по базарі, розпитував людей, але хліва ніхто з них не бачив...

— А чому не бачив? Ось недалечко видно пекарню. Є там булки, хліб.

„Ага, — думає наймит. — Та пиварню то я бачу. Ну, то я зараз...”

Побіг до пиварні і за господареві гроші купив пляшку пива. Вернувся і подав господареві пляшку.

— Пива я купив, пийте на здоров'я, а хліва таки нема — ніде не видно.

— Що, купити хліба тобі соромно? — здивувався господар.

Пішов сам і купив великий свіжий хліб та чималий шмат сала, розкріїв надвое хліб і сало, добув з кишені часник, а пиво подав наймитові: „Ти купив — ти пий!”

Тим часом поруч з їх возом зупинився якийсь дядько. В нього були два коні — карий і сивий. Поздоровкався та й каже:

— Пане господарю! Ви маєте гарну пару коней — карого і сивого. І я маю гарну пару коней — карого і сивого. Може б ми обмінялися: я дам вам карого, а ви дайте мені сивого. І так, ви матимете пару карих коней, а я — сивих. Чи не буде краще? Обміняймося!

Пан господар глумливо засміявся.

— А чому я маю з тобою обійнятися? Чи я твій брат чи сват?

Дядько здогадався, в чому річ та й каже:

— Вибачте, ви, мабуть, недочули. У вас, здається, є глухота.

Тоді наймит грізно сказав:

— Як ти смієш мого господаря зневажати? Яка ж то глупота насила на нього? Ти хіба сам глупий, а, може, таки добре дурний! Ось я зараз тобі покажу, як ображати чесного чоловіка.

І наймит скочив з воза та штовхнув дядька кулаком у груди. Дядько аж відступив на один крок. А тоді довго не думав, поійняла його злість, і відплатився наймитові стусаном обома руками так, що наймит упав навznak, ще й задригав ногами. Може була б завелася не абияка бійка, та господар гукнув з воза.

— Антипку! Не зачіпай його! Антипку!

Як почули люди на базарі таке ім'я, як Антипку, почали дуже сміятися і показувати пальцями на наймита. Не бачив господар кращої ради, лише чимскоріш забратися з базару додому.

Виїхали вони з міста. Як були серед поля, нахилився господар до наймита та гукнув йому в ухо:

— Знаєш, Антипку, я думаю, що ти таки справді добре не чуєш.

ЛЯЛЬКА МИЛОЧКА

(Ілюстрації Марти Гулей-Леґецкіс)

У великім місті стояв великий камінний дім. На другім поверсі мешкала Оксанка з татом і мамою. До її батьків належав цей будинок.

У підвалі мешкала Калинка. Її тато був дверником: він замітав сходи і коридори, чистив підлоги, вікна і двері, а вночі відчиняв головні двері наймачам, що спізнилися вчас з міста додому.

Раз Оксанка побачила крізь вікно Калинку, що бігала по подвір'ї. Дівчинка їй сподобалася, вони, здається, були однолітки.

— Матусю, чи я могла б бавитися з тією дівчинкою? — запитала Оксанка.

Мама знала Калинку. Це чорняве дівчатко припало їй до вподоби. Мама запросила Калинку до себе, і так Оксанка з Калинкою здружилися.

Калинка дуже радо ходила бавитися до Оксанки. Оксанка мала ясноволосу синьооку ляльку і дозволяла Калинці возити її у візочку по кімнатах. Коли ляльку покласти на ліжечко, вона зажмурювала очка, ніби спить. А коли потиснути гудзик на її плечах, то лялька вимовляла „мамо”. Її називали Милочкою.

Милочка дуже сподобалася Калинці. Їй навіть снилося, що вона мала таку саму чудову ляльку. Але тільки снилося... Тато не міг купити Калинці такої дорогої ляльки.

Минуло кілька місяців. Одного дня Калинка помітила, що Милочка десь поділася.

— Де Милочка? — запитала вона Оксанку.

— Її вже нема! — відповіла Оксанка. — В нас учора були в гостях мої кузени. Вони не хотіли бавитися ляльками. Той старший, великий шибеник, кинув Милочку на підлогу, подряпав їй носик, скалічив очко, так що вона осліпла, і розломав надвоє одну ручку.

— І що з нею сталося?

— Я казала кинути її до скрині на сміття.

Калинка дуже засумувалася. Хоч Оксанка мала ще три інші гарні ляльки, але такої, як Милочка, не було. Забава дівчаткам того дня не вдалася.

А як Калинка вернулася додому, то зараз пішла

з татом на смітник, переконатися, чи ще не приїхали смітарі. Тато сказав, що не чув їх мотору. Він підняв віко скрині, і вони побачили, що Милочка лежала на самім верху. Калинка аж заплакала, дивлячись на скалічену ляльку. А тоді взяла ляльку під полу плащика і принесла до своєї убогої хатинки в підвалі. Вона причесала розкудовчене волосся, заплела синю кокарду, носик помалювала рожевою крейдкою, але ні очка, що запалося в голову ляльки, ні зломаної ручки не могла направити.

А на другий день до Калинчиного тата прийшов знайомий хлопець, Степанко. Він запитав, чи тато міг би вложити новий замок до дверей у тім мешканні, де хлопець жив з мамою. Степанко мав уже дванадцять літ.

— Я бачу, що Калинка має гарну ляльку, — сказав Степан, — але хтось так скалічив її.

— Та, здається, правду кажете, — відповів наймит. — Але і ваші вуха не кращі від моїх. Все мене називаєте Антипком. Ті люди на базарі вже почали називати мене просто чортякою і показували мені роги.

Подумав господар і сказав наймитові:

— Віднині будемо розмовляти на мигах!

ВПРАВА: напишіть окремо парами ті слова, що їх недочули господар і наймит; подивіться чим ті слова подібні одне до

другого, і скажіть, яка між ними різниця у значенні; може знаєте більше таких подібних слів?

Пояснення-словничок: глухуватий — hard of hearing; базар — market; їда — eating (відізнати від їжа — food); будяк — thistle; баяндраси — joking; поспіх — haste, hurry; посміх — laughing stock; подавитися — to choke; справа — business; харчівня — ресторан (cookshop); хліб — cattle-shed; пиварня — beer-shop; сало — fat, lard; часник — garlic; карий кінь — bay; обмінятися — to exchange; глупий — тут: дурний; зневажати — ображати — to scorn; навзнік backwards; на мигах, або мигами, — рухами (to gesticulate).

Калинка не відповіла нічого, але сльози знов забриніли в її очах. Степанко помітив жаль на її обличчі і пожалів її.

В тім домі, де я живу, мешкає майстер, що направляє ляльки. Я занесу до нього цю ляльку і він скаже, чи можна її направити.

Тато і мама Калинки на це погодилися. Та, коли Степанко ніс ляльку в паперовій торбі до майстра, трапилося нещастя. Звідкись вискочив пес і так зненацька голосно загавкав, що Степанко з переляку почав утікати, впав і лялька розбилася на три шматки.

Цим разом мало не заплакав Степанко, бо він хотів зробити велику втіху Калинці. Він прибіг до майстра і показав йому розбиту ляльку.

— Ні, її вже не можна направити! — сказав майстер.

Але Степан, втримуючи сльози, настоював:

— Ой, таки направте! Маленька чорнява дівчинка дуже її любила і дуже за нею тужить. Мені було б дуже жалко бачити, як вона плаче...

— Маленька чорнява дівчинка? — повторив майстер і чогось задумався.

Хлопець не знав, що думає майстер. А в уяві майстра з'явилася інша маленька чорнява дівчинка — його дочечка. Як вона любила бавитися ляльками, як носила їх на руках, клала спати і співала колискової пісні, мов справжня мама. Але раз вона захорувала, вночі прийшов до неї смутний ангел і забрав її туди, звідки ніхто не вертається.

І в ту хвилину майстер, згадавши про свою улюблену дочечку, мимохіть подумав про чорняву дівчинку, що плаче над скаліченою лялькою. Він щось вирішив.

— Ходи зі мною! — сказав до Степанка.

Вони вийшли сходами на горище. Майстер добув ключа і відчинив дерев'яну скриню. Там лежало кілька гарних ляльок, але тільки одна була зовсім подібна до Милочки.

— Візьми цю ляльку і занеси до тої маленької дівчинки.

— Без грошей? — здивувався Степанко. — Та ви її навіть не знаєте!

— Але я знав іншу подібну дівчинку, що так само любила ляльки, як та. Це буде їй подарунок від себе.

І в очах майстра заблищало щось, мов сльози.

Опрацював Михайло Маморський

Пояснення-словничок: **поверх** — floor; **підвал** — basement; **дверник** — сторож будинку; **наймач** — renter; **здружитися** — to make friends; **сміттарі** — міські робітники, що вивозять сміття з подвір; **скриня** — trunk, box; **шибеник** — пугун (floricsome, mischievous boy); **скалічити** — to cripple, to mutilate, to mangle, to maim; **замок** — lock; **горище** — garret, loft.

Алла КОССОВСЬКА

ЮЛЧИНА БІДА

Я розбила свою лялю,
Свою лялю, свою Галю,
І мені так сумно-сумно,
Бо сама я, нерозумна,
Бігла наче на пожежу,
І була необережна.
Ляля впала на підлогу
І зламала руку й ногу.

А тепер я гірко плачу,
Отака мені невдача!
Та потішила мамуня:
„Ну, не плач, маленька Юлю,
Твою доню полікую,
Ніжку, ручку оперую,
Буде ляля здоровенька!“
Так мені сказала ненька.

На пожежу — означає: дуже швидко; невдача — failure, unsucces.

ЯК САДЕК ЛЮБИВ СВОГО БАТЬКА...

(За арабською казкою — Ілюстрації: Я. Кучма і М. Гордон)

Колись давно у Багдаді жив купець, що торгував кіньми. Але його син Садек не хотів займатися торгівлею. Він поїхав до Персії вчитися малярства, мандрував по країнах Середземного моря, а в Єгипті хотів навчитися, як то в давнину будували піраміди.

Тим часом його батько мав нещасливу пригоду: впав з коня і зламав хребет. Садек дістав вістку, що батько дуже хворий. Треба було негайно вернутися до Багдаду.

Лікарі сказали, що батька вже не можна вилікувати, він мусить умерти. Але Садек не міг з цим погодитися. Він сказав: що б то не було, я мушу вилікувати свого улюбленого батька. Садек дізнався, що в Багдаді живе старий емір, який помагає хворим. Оглянувши хворого купця, емір сказав Садекові:

— Якщо б ти міг дістати зміїне листя і приклав його до хребта свого батька, він одужав би. Але листя росте на зачарованім острові та пильнують його сім злющих духів.

Садек не злякався злих духів. Він заявив бажання зараз вибратися по зміїне листя. Тоді емір дав йому коня, що вмів не тільки бігти, як вітер, але літати, мов птах.

Дорога до зачарованого острова вела попри китайську столицю. Садек був голодний і утомлений мандрівкою. Він прив'язав коня у пальмовім гаю, а сам пішов до міста купити хліба і риби. Він не помітив, що один підглядач пильно дивиться за ним. Потім підглядач пішов до палацу царя і сказав, що якийсь мандрівник, одягнений у чужинецьку одягу, приїхав на летючому коні. Цар вислав слуг, вони схопили Садека і привели його коня.

Два дні сидів Садек у тюрмі. Він дуже журився, але не своїм ув'язненням, але тим, що не може дістати своєму батькові зміїного листя. А третьої ночі відчинилися таємні двері, і до келії Садека увійшов маленький на зріст чоловічок.

— Я чарівник Фунґ Сенґ, — сказав. — Цар без причини розгнівався на мене і казав мене кинути в тюрму. Слуги відібрали від мене все чарівне приладдя, щоб я не міг чарувати. Але вони не знали, що в мене під пахою є чародійна перлина.

При тих словах Фунґ Сенґ добув перлину. Перлина скотилася з його долоні на землю, почала крутитися, мов дзиґа, і ставала все більшою і більшою. Врешті з неї зробилася прозора куля з одним оком.

— Тут живе добрий дух, відізвався голос із кулі. — Він буде виконувати все, що ти мені скажеш.

— Виведи нас із тюрми, — відповів Фунґ, — і приведи летючого коня.

За хвилину дух, що сидів у кулі, виконав бажання Фунґ Сенґа.

Дізнавшись, що Садек їде до чарівного острова по зміїне листя, Фунґ сказав: — Я думаю, що зможу тобі в дечім допомогти. Але ні я, ні добрий дух із кулі — не відважимося вступити на цей острів. Його пильнує сім злющих духів, і вони легко нас перемогли б.

— То хоч проведи мене на побережжя моря, звідки видно острів, — просив Садек. — Емір розказував мені про це.

Фунґ довго думав, вагався і врешті згодився. Коли вони прибули на побережжя, Фунґ сказав: — Я пригадав собі, що тут росте зілля, що робить людину невидимою. Без того злющі духи побачать нас і розірвуть на шматки.

І він пішов у ліс шукати такого зілля.

Але Садекові було дуже спішно, бо він боявся, що батько тим часом умре. Його летючий кінь перевіз його на зміїний острів. Садек сховав коня в прибережній печері. Ідучи островом, Садек побачив зміїне дерево. Його легко було пізнати, бо

велика змія обкрутилася кругом його стовбура. Але Садек на неї не звернув уваги, підійшов до дерева і почав рвати листя. Він мріяв про те, як обложить цим листям свого дорогого батька і буде тішитися, як батькові день за днем буде краще.

Раптом зірвалася страшна громова буря. Щойно тоді Садек побачив, що його оточили сім злющих духів. Він добув меча, але навіть не замахнувся ним як повалився на землю. Злі духи з криком і виском почали танцювати навколо його тіла. Навіть змія на дереві шипіла — тішилася, що хлопець умер. Змучившись танцем, духи притьмом полягали спати.

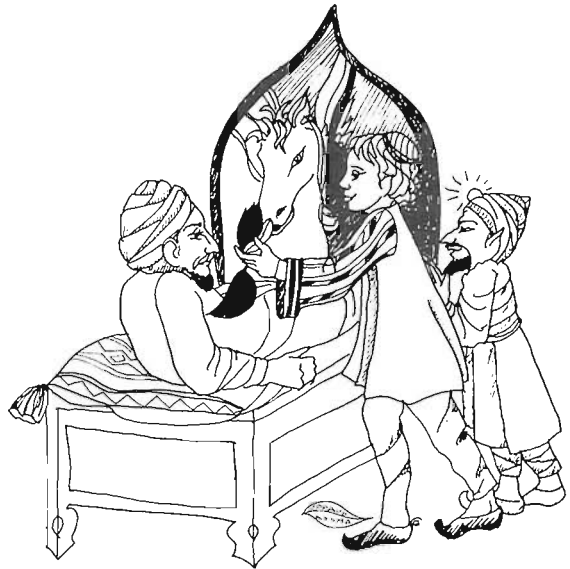
А тим часом Фунг знайшов зілля, що перемінює людину невидимою. Напившись вивару з цього зілля, Фунг кинувся в море і переплив протоку, що ділила побережжя від острова. На середині острова він побачив зміїне дерево, під ним тіло Садека і сім духів, що спали недалеко. Не спала змія, вона розглядалася на всі боки, чула якісь кроки, але не бачила Фунга, бо він був невидимий.

Фунг узяв тіло Садека, поклав його на летючого коня і привіз його на побережжя. Тут сказав він до чарівного духа в прозорій кулі: — Допоможи мені оживити хлопця.

Дух облетів околицю і вернувшись сказав: — У печері гніздяться джмелі, що наносили цілющий мед із зміїного острова. Дістань цей мед, намасти ним хлопця, і він оживе.

Фунг притьмом пішов у ліс, знайшов печеру, а в ній мед-масть. Джмелі не бачили його. Він намастив тіло Садека, і по деякім часі хлопець ожив.

— Ходім звідси! — сказав Фунг. — Тут так небезпечно, що ми обидва можемо втратити життя.

— Ні, — заперечив Садек. — Я ще не маю листя з дерева, яке може вилікувати мого дорогого тата. Я або нарву це листя, або згину тут ще раз, розірваний на шматки злющими духами.

Тоді Фунг переконався, як хлопець безмірно любить свого батька. Фунг сказав:

— Якщо так, то і я піду з тобою.

Фунг знов напився вивару з дивного зілля, напоїв ним Садека, і вони, ставши невидимими, поїхали верхи на зміїний острів.

Злющі духи вже прокинулись. Вони були дуже неспокійні. Вони чули, що тут десь близько є живі люди, але не бачили їх. Вони почали ганяти по всіх островах, шукаючи їх. Фунг використав це і прив'язав голову змії до дерева так міцно, що вона не могла ні рушитися ні сичати. Тим часом Садек нарвав пригорщ зміїного листя, і вони обидва вирушили в поворотну дорогу до Багдаду.

Садеків батько уже помирав, але, коли його тіло обклали цілющим листям, зразу життя почало вертатися в його тіло. За недовгий час купець зовсім видужав.

Слава про відважного Садека та про його пригоди рознеслася по всіх краях. Але Садек розповідав усім, що коли б не Фунг, уже не було б на світі ні батька, ні його сина.

Фунг кілька років жив у Багдаді, а коли довівся, що його цар умер, вернувся до своєї китайської батьківщини. На прощання Садек подарував йому свого летючого коня.

Зред. Роман Завадович

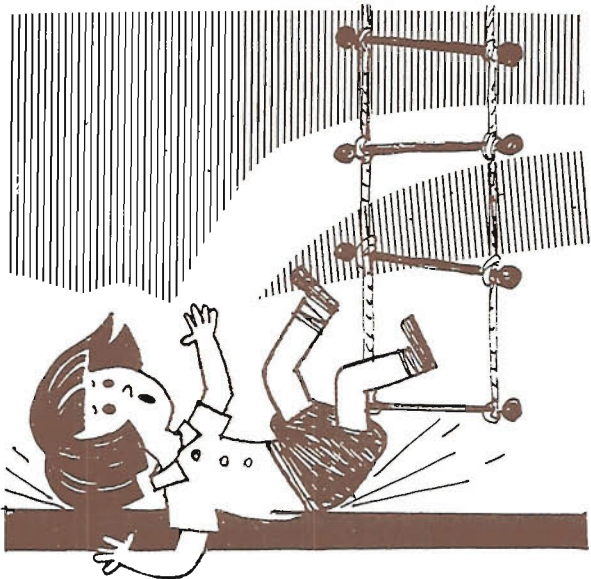
(Пояснення-словничок на стор. 15-ій внизу)

УПАЛА З ДРАБИНИ

(Ілюстрація Юрія Козака)

Леся прибігла зі школи,
Усміхом личко сія:
— Знайте, сьогодні з драбини
Впала на руханці я.

Ярдів аж десять заввишки,
Знайте, драбина була.
Жваво я встала з підлоги,
Швидко додому пішла.

— Як це можливо? — сказала
Лесі сестричка мала.
— Чом не можливо? Я впала
З першого тільки щабля!..

Пояснення-словничок: сія — сіє, сяє; руханка — гімнастичні вправи (gymnastic or athletic exercises); щабель — step of a ladder.

ТЕ ЩО ХОТІВ

Петрусь ходив і бурмотів:
— Сьогодні я робив те, що хотів.
— Що ж ти хотів? — спитали в нього.
— Та я хотів, щоб не робить нічого.

ЯК САДЕК ЛЮБИВ СВОГО БАТЬКА

Пояснення-словничок: торгівля — trade; піраміди — гробниці давніх єгипетських володарів; хребет — spine; емір — титул деяких державних урядовців в Арабії; столиця — capital; підглядач — шпигун (spy); приладдя — outfit; перлина — a pearl; прозорий — transparent; побережжя — sea coast; вагатися: — to hesitate; невидимий — invisible; печера — cave; стовбур — trunk, stem; виск — вишання, голосний галас (scream, shriek); вивар — extraction; протока — strait, channel; ожити, оживати — to come to life again, to revive; джміль — bumble-bee.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ГЕМТРЕМКУ ЖЕТОНОМ ВШАНУВАЛА Т. ШЕВЧЕНКА

Учні 6-ої класи Української школи Непорочного Зачаття в Гемтремку, Міч. під проводом своєї вчительки й класної опікунки пані Ксені Кучер відзнакою-жетоном вшанували Тараса Шевченка. Проект жетону зробила учениця Таїса Когут. Про технічне його виконання подбала учениця Софійка Малиновська. Металевий жетон до припинан-

ня є ясно-сірого кольору. Його подобу бачите на початку цього допису. Фонди на його виконання допомогли учням роздобути спонзори з-поміж громадянства. Розпродажем відзнаки зайнялася ціла 6-та класа. Цей розпродаж почався в „Тижні Шевченка” 7-го до 11-го березня і тривав цілий місяць.

Дохід із продажу учні призначили на пресовий фонд „Веселки” з вдячності за те, що вони користуються матеріалами з журналу на лекціях і, що „Веселка” часто поміщує лисання учнів гемтремкської школи. В листі до „Веселки” про цей громадський вчинок 6-ої класи пані К. Кучер пише: „Високо оцінюємо Вашу працю й видаваний Вами журнал. Хочемо Вам допомогти не тільки словами, але й ділом!”

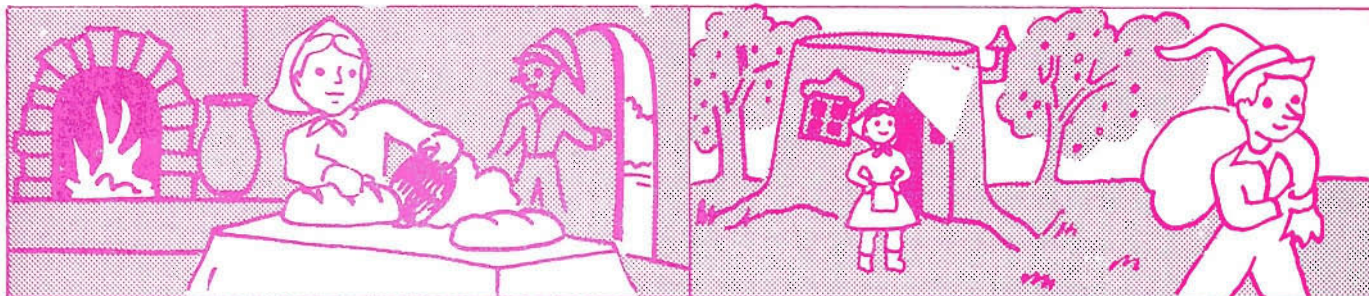
Редакція похвалює громадський вчинок школярів і їх вчительки вшанувати гідно нашого найбільшого Поета й одночасно допомогти „Веселці” в її праці для добра дітвори.

Редакція радо привітає вістку від учнів про хід акції розповсюдження жетону. Листи від дітей-читачів є для неї великою заохотою і допомогою. Вона завжди просить читачів — „Пишіть листи до Веселки”!

ЗАБУДЬКО

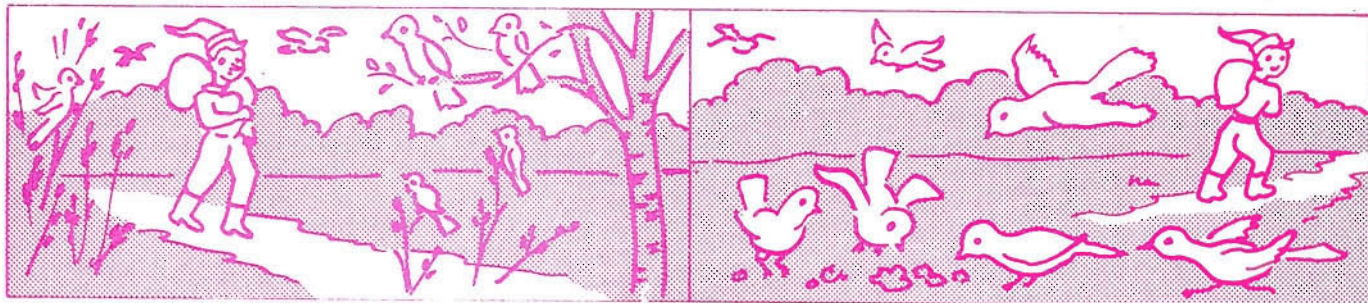
Гоца Драла

Гоца Драла на неділю
Два коржі спекла із сиру.

Перший поклала в діжчину,
Другий — їнмові в торбину.

Ѓномик торбу взяв на спину
І пішов в свою хатину.

Йде, а там пташки із гаю
Ців-ців-ців — їного вітають.

— Ви голодні! — каже їнмовик,
Милосердний Ромтомтомик.

Взяв коржа, влупив третину,
Кинув пташкам на стежину.

А там зайчик підбігає.
— Маєш їсти щось? — питає.

Далі вийшли мишки дві,
Голоднесенські такі.

Пирога всім дав смачного,
Сам лишився без нічого...

Гоца, як про це дізналась,
Ромтомтомові сказала:

— Мого коржика, мій брате,
Будем їсти та втішатись.

Ти бо друзів в серці мав,
На Великдень їх вгощав!

Корж — печений пиріг (pie); діжка, діжчина — tub.